

FRIEDRICH VON SCHILLER

SELIMA

Friedrich Schiller

Selima

*http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=25450044
Selima / Sadullinen komedia viidessä näytöksessä:*

Содержание

ENSIMÄINEN NÄYTÖS	5
TOINEN NÄYTÖS	14
Конец ознакомительного фрагмента.	20

Friedrich Schiller

Selima / Sadullinen komedia

viidessä näytöksessä

JÄSENET:

Karangur, Delhin Keisari.

Selima, sen tytär.

Adelina, | tämän orjia

Kirina, |

Purdovar, pakolainen ruhtinas.

Olkinor, sen isä.

Aslak, hänen entinen palvelia ja Purdovar'in ystävä.

Margiana, hänen vaimonsa.

Rantala, Keisarin neuvon-antaja.

Taimur, Samarkand'in kuninkaan ystävä.

Rimpi, vartia-väen päällikkö.

Pampu, kuohittujen orjain päällikkö.

Keisarin tohtorit.

Seliman orjia.

Braman pappia.

ENSIMÄINEN NäYTÖS

Ensimmäinen kohta.

Purdovar ja sitte Aslak.

Purdovar. Jumalan kiitos, kun täällä Delhistäki löysin hyviä ihmisiä.

Aslak. Mitä kaikkia! Purdovar! Vain erhetynkö minä?

Purdovar. Aslak! sinä täällä, ja tässä huoneessa.

Aslak. Ja teidät, ruhtinas, minä näen vielä elossa ja nyt Delhissä?

Purdovar. Vait Jumalan tähden, vait siitä! mutta kuin sinä tänne jouduit?

Aslak. Kummallisella tavalla, ruhtinas! Sinä kaukana päivänä kun vihollinen vallotti meidän isän-maan ja poltti teidän ihanan linnan, minä juoksin vielä tulen sekaan sinne etsimään teidän äitiä, minä syöksin huoneesta huoneesen ja huusin, mutta en löytänyt mitään. Palaneilla vaatteilla ja säretyllä sydämmellä pääsin sieltä ulos ja pakenin Tatariaa kohti. Monjailta pakokumppanita sain kuulla että kuningas ja te olitte tappelussa kaatuneet. Tuskassani minä riensin aina etemmäksi, ja seisatuin viimeksi Hassanin nimellä tähän kaupunkiin työ-mieheksi. Onneni toi minun tähän taloon, jonka leskenä ollut emäntä muuttui vaimokseni. Mutta miten te, ruhtinas, jota itkin kuolleena, olette tänne joutuneet?

Purdovar. Pian yhtäläisellä tavalla kuin sinä. Samana päivänä,

kuin viholliset olivat voittaneet sen viimeisen tappelun, minä ja isäni juoksimme linnaan, ja kerättyä sieltä mitä kalliinta oli, pakenimme äitini kanssa Altain vuorille päin ja söimme siellä ruohoja ja metsän eläimiä. Harteillani minä kannoin äitiäni ja se vanha kuningas, isäni, astui jalkaisin ne äärettömät matkat. Niin viimein seisatuimme eräasen kaupunkiin Tatariassa. Puettu huonoihin talonpojan vaatteihin ja paljain jaloin, minun täytyi siellä kerjäten elättää vanhempiani. Mutta tässäkin tilassa meitä vielä uhkasi uusi onnettomuus. Se voimallinen valloittaja antoi joka haaralla meitä kuulustella, ja etsijät jo olivat meidän jälillä. Meidän täytyi paeta aina etemmäksi.

Aslak. Olkaa jo, ruhtinas! teidän jokainen sana viilee halki sydämmeni, mutta sanokaa, ovatko kuningas ja hänen puoliso vielä elossa?

Purdovar. He ovat elossa. Totinen jalous, Aslak, näkyy ihmisen onnettomuudessa. Me tulimme kuningas Keikobadin pää-kaupunkiin. Siellä sain palveluksen tämän kuninkaan hovissa. Alhaisena työ-miehenä minä sain siellä kantaa raskaita kuormia ja kaivaa ojia hänen lystäys-tarhassaan. Kuninkaan tytär Adelina näki minun siellä, ja minä en tunne aaveksiko hän mitä, mutta hän rupesi minua kohtelemaan enemmän kuin ystävyydellä. Minun tilani rupesi paranemaan. Vaan Adelinan isä, en tiedä mistä syystä, ryhtyi yhtäkkiä sotaan Delhin keisarin kanssa ja kaatui siellä, Adelina joutui vangiksi ja oli hukutettu Ganges-jokeen. Minä jäin taas kerjäläiseksi.

Aslak. Jättäkää jo, ruhtinas! Se on kauheaa sitä kaikkea

kuulla; mutta nyt te olette sota-sankarin puvussa, sanokaa, miten onni teille viimeinki leppyi?

Purdovar. Kabul'in ruhtinalta hävisi kallis metsäkoira. Minä olin niin onnellinen että sen löysin. Palkinnoksi siitä hän lahjoitti minulle tämän vaatteuksen, korjasi isäni ja äitini kaupungin vaivais-huoneesen. Siellä, Aslak, vaivais-huoneessa elää nyt sinun kuninkaasi puolisonsa kanssa, ja sielläki vielä vavisten tulla tunnetuksi ja tapetuksi.

Aslak. Voi hyvä Jumala!

Purdovar. Minä, saatua tämän vaatteuksen ja vähäisen rahaa, läksin etsimään onneani, tulin tänne Delhiin ja arvelen pyrkiä keisarin sota-väkeen. Jos täällä voisin löytää paremman onnen, tahi lopettaa tämän kurjallisen elämäni, toisen tahi toisen. Mutta Aslak! mikä juhla nyt on kaupungissa, joka sen väen on pannut niin liikkeelle? Minä en tahtonut saada missään majaa, ennenkun se hyvä nainen otti minun tähän huoneesen.

Aslak. Se oli minun vaimoni.

Purdovar. Kiitä onneas, joka sinulle on suonut sellaisen vaimon. Nyt hyvästi, Aslak! Minä pistäyn katsomaan tämän kaupungin elämää.

Aslak. Olkaa nyt ruhtinas! vain tahdotteko te nähdä niitä kauheita töitä!

Purdovar. Kuin? mitä sinä sillä tarkoitat?

Aslak. Miten Selima, keisarin ainoa tytär, on tuottanut kurjuuden tälle kansalle.

Purdovar. Se on se sama satu, jota ämmät juorusivat

Kabul'issa, ja jolle olen kylläkseni nauranut. Vaan sano kuitenkin, miten sen laita on.

Aslak. Selima keisarin ainoa tytär, joka on sekä viisas että niin ihana, ettei kukaan maalari ole voinut häntä oikein kuvata, vaikka niin monta kuvaa hänestä kulkee ympäri Aasian, hän vihaa avio-säätyä niin, että suurimmat kuninkaats ovat häntä turhaan kosineet.

Purdovar. Ihan sama satu, jolle jo olen usein nauranut. Mutta enemmän!

Aslak. Se ei ole niinkään satu. Keisari on jo usein häntä tahtonut naittaa niille nuorille kuninkaanpojille, mutta turhaan; hän on seissut vasten ja sillä tuottanut valtakunnalle monta sotaa. Keisari viimein suuttui ja sanoi: "tottelematon lapsi, päättä nyt viimein naida ja lopeta ne alituiset sodat, tahi virka minulle keino, millä karkoittaa pois ne aina uudet kosijat ja heidän vihat". Nämä vakaiset sanat liikuttivat, ja kyyneleet silmissä hän vielä koetteli lepyttää isänsä, mutta turhaan. Viimeksi hän rukoili isänsä hänelle lupaamaan – kuulkaa mitä tämä peto rukoili!

Purdovar. Sen sadun minä jo olen sata kertaa kuullut ja sille nauranut. Hän pyysi isältänsä lain, että jokainen sai häntä kosioda, mutta sillä väli-puheella, että hän jokaiselle kosijalle sai antaa kolme arvoitusta. Joka ne arvasi, se sai hänen, mutta ken ei arvannut, se keisarin piti paikalla mestata; sano, eikö se ollut niin se satu?

Aslak. Ah, jos se olisi satu! Keisari sitä ensin kyllä kauhistui, mutta liukastellen se kunnoton sai keisarin sen lupaamaan ja

sanoi sitten viekastellen isällensä: "eihän kukaan ruhtinas mene sellaiseen leikkiin, ja sen perästä minä saan olla rauhassa; vaan jos ken kurja uskaltaisi, silloin, isä, te olette viaton", ja niin se laki tuli vannotuksi. Minä soisin, että se olisi satu ja tahtoisin sanoa että se on unta, jota näen.

Purdovar. Kun sinä sen sanot, minun täytyy se uskoa; mutta eihän kukaan toki ole niin hurja ollut ja pannut siihen päätänsä?

Aslak. Katsokaa, ruhtinas, tuo korkea torni tuossa torilla, se on tehty niiden ruhtinain päistä, mitkä jo ovat sen tähden mestatut.

Purdovar. Se on kauhistava. Ja sen kunnottoman tähden he ovat panneet pölkyille päänsä?

Aslak. Elkää sanokaa, ruhtinas! Jokainen, ken näkee hänen muotonsa niissä kuvissa, joita hänestä on maalattu, hurjenee ja syöksee ummessa silmin surmaansa kohti, toivossa saada omaksensa sitä erinomaista ihanuutta.

Purdovar. Ne ovat hurjat, ihan hurjat.

Aslak. Ihan viisaimmat, ruhtinas! juuri tänä päivänä katkeaa Samarkand'in ruhtinan kaula, ja koko kaupunki rientää nyt sitä katsomaan. Kyyneleet silmissä se hyvä keisari täyttää valansa, ja se ylpeä iloitsee ja kehuu sillä. Kuulkaa! rummut tärisyvät, nyt se on tehty, se onneton on herennyt elämästä. Minä tulen varten pois, etten sitä näkisi.

Purdovar. Hirmuiset ovat ne asiat, mitä puhelet. Ja Jumala on luonut ihmisen muotoon sellaisen pedon, jolla ei ole sydäntä, ei ihmis-tuntoa!

Aslak. Ruhtinas, vaimoni tytär on hänellä orjana. Hän puhelee siitä uskomattomia. Se on hirveä peto se sama Selima, mutta vaan miehille. Muuten hän on sievä ja hyvä, ylpeys on hänen ainoa vikansa.

Purdovar. Helvettiin sellainen olento, joka ei rakasta kuin itseänsä!

Hänen isänä minä polttaisin hänet tulella.

Aslak. Katsokaa tuossa on Taimur, tuossa on nyt Taimur, sen onnettoman ruhtinan ystävä.

Toinen kohta.

Entiset. Taimur (tulee ja kättelee Aslakkia).

Taimur. Hän jätti minun. Se hirveä teko on tehty. Ah! miksi se ei kohdannut minua!

Aslak. Herra Jumala! ja ette te voineet sitä estää!

Taimur. Tarvitsenko minä syyttämisiä! Enkö minä tehnyt kaikki mitä ihminen tehdä voi, mutta kuuluiko siinä minun sanani. Se oli hänen surmansa, joka häntä sinne veti!

Aslak. Unhottakaa nyt pois se hirmuinen tapaus.

Taimur. Minä unhottaa! Ei milloinkaan voi minulta unohtua se kuolema, jonka nyt näin. Viimeiseen hetkeen minä seisoin hänen vieressä. Hänen viimeiset sanat viilivät minua kun veitsellä: "elä itke, ystävä, sanoi hän; minä kuolen mielelläni, sillä minulle ei ollut sallittu sitä, joka minulle oli rakkain tässä maailmassa. Isäni antakoon anteeksi, että erosin hänestä ilman jäähyväisittä; näytä hänelle tämä kuva, niin hän ymmärtää kaikki". (Vetää poveltaan kuvan.) Tätä kuvaa hän vielä katseli ja suuteli

tulisesti ja itki. Sitte työnsi sen minulle, ja silloin hänen kaulansa katkesi. Ah, hirmuinen näkö! (Viskaa lattialle kuvan.) Helvettiin nyt sellainen kuva! minä polen sen jalkoini, ja pakenen pois tästä kauhistuksen maasta sinne, missä ihmisen korvat ei kuule, kun itken sitä ystävää, jonka kadotin.

(Menee raivossa ulos.)

Kolmas kohta.

Purdovar. Aslak.

Aslak. Nyt sen kuulitte, ruhtinas.

Purdovar. Minä olen ihan hämmästynyt. Mutta miten paljas hengetön kuva on voinut sen vaikuttaa. (Tahtoo ottaa kuvan ylös.)

Aslak. Jumalan tähden, ruhtinas, te olette kuoleman!

Purdovar. Kuin, olet sinä hulluna? Paljas kuva! minä tahdon nähdä sen hirveän kauneuden. (Tempasee käteensä kuvan.)

Aslak. Se on mahdoton, ruhtinas, te olette hurjana, minä en voi sitä sallia, te olette hukassa!

Purdovar. Sinä olet hullu, Aslak, luuletko minua niin heikoksi? Yhdenkään naisen silmät eivät ole voineet minua liikuttaa, sen vähemmin tuo hengetön kuva.

Aslak. Mutta kuitenkin, hyvä ruhtinas! minä rukoilen, antakaa se nyt olla, elkkää sitä katsoko.

Purdovar. Mitä hurjutta! sinä suututat minun. (Työntää pois Aslakin ja katsahtaa.) Jumalani!

Aslak. Voi minua onnetonta!

Purdovar. Aslak! (Tahtoo jotain sanoa, vaan unohtuu jälle

katsomaan.)

Aslak. Jumala sen tietää, ettei se ole minun syyni!

Purdovar. Noissa suloisissa silmissä, tuossa hempeässä näöissä ei voi olla sitä julmuutta, josta puhelit.

Aslak. Onneton, mitä te nyt sanotte! Tuhat kertaa ihanampi kuin se kuva on Selima itse. Kukaan maalari ei ole voinut kuvata hänen totista ihanuutta, mikään kieli ei voi kertoa hänen silmäinsä suloutta. Oh, ruhtinas! viskatkaa pois se onneton kuva, ja elkää antako sen näön myrkyttää teidän nuorta elämääne!

Purdovar. Turhaan sinä koet minua säikyttää. Mitä koko tämä elämäni maksaa, jos en saa häntä! Minä tahdon tuon ihanimman vaimon tahi menetän pääni. Mutta Aslak! luuletko sinä, että minä, ennenkun tuomio lankee, saan nähdä hänen kasvonsa? (Uusi rummun lyönti kuuluu.)

Aslak. Kuulkaa, katsokaa, ruhtinas, ja paetkaa! Sen äsken mestatun päätä nostetaan tuohon kauhistavaan torniin. Minä luulen näkeväni teidän oman pääenne sen yläpuolella... Paetkaa, paetkaa ruhtinas!

Purdovar. Sinun pelkosi on turha, Aslak! Jos meitä säikyttäisi kaikki ne päät, mitkä ovat katkenneet jalon aikomuksen tähden, luuletko sinä, että mitään suurta ja jaloa työtä maa-ilmassa tapahtuisi? Ihanimmat voitot, Aslak, ovat ne, mitkä me hengen vaarassa voitamme. Ja kun kerran häntä rakastan, mitä koko elämäni maksaa, jos häntä en saa? Ole siis huoletta, ystäväni! minä en unhota sinua, jos arvoitukset selitän. Nyt hyvästi!

Aslak. Ei, ei, ruhtinas, te ette saa mennä, minä rukoilin, hoi,

vaimo hoi, Margiana! tule sinäki, pidätä, elä laske! Ah! hän menee! Voi minua onnetonta!

(Esi-riippu lankee.)

TOINEN NÄYTÖS

(Keisarin linnassa.)

Ensimmäisen kohtaaus.

Pampu. Rimpi.

Pampu (sauva kädessä). Liikkukaa nyt sukkelaan! Asetelkaa kaikki paikoilleen! Keisari tulee istumaan tuossa ja tällä puolella hänen ihanuutensa, se minun ruhtinattareni.

Rimpi. Kuin Pampu! mitä te meinaatte? mitä se sellainen kiire taas?

Pampu. Ja tuohon pankaa istuimet niille viisaille tohtoreille! Ne eivät täällä mitään toimita, mutta heidän pitkät parrat pitää olla, missä viisautta tarvitaan.

Rimpi. No sanokaa, mistä se puuha taas tuli?

Pampu. Mitä ja mistä! Sitä ja siitä, kun keisari ja hänen suurin armonsa, minun ruhtinattarein sekä ne viisaat tohtorit tulevat diivaniin. Yhden ruhtinan kaulaa syyhyttää taas tulla päätänsä lyhemmäksi.

Rimpi. Mitä? siitä on tuskin kolme tuntia kun viimeinen sai osansa.

Pampu. Jumalan kiitos, meidän asiat kulkevat hyvästi!

Rimpi. Ja siitä te voitte kehua, sillä hirveällä työllä!

Pampu. Miks ei, miksi minä sillä en kehuisi? Sillä, näät sinä, Rimpi, joka uuden kosijan aikana linnassa paistetaan hääkokkarat valmiiksi, se on kerran sellainen tapa, ja tähteet niistä

annetaan meille. Kuin monta päättä, niin monta juhlaa meillä!

Rimpi. Se on kauhistava! Sellaiset ajatukset ovat yhtä mustat kuin sinun naamasi. Jos sinä olisit oikea ihminen, sinä et voisi niin haastaa. Eikö sinua yhtään säälitä ne ihmis-parat?

Pampu. Säälitäkkö? ken hiis heitä tänne kääkee? Ja luuletko sinä, että me otamme keltään päättä, kellä sitä tänne tullessa on ollut? Ei suinkaan, he ovat jo ennen aikojaan sen hävittäneet.

Rimpi. Viisas laitos, oikein viisas! hakata päät poikki niiltä sieviltä ruhtinoilta, jotka ovat tehneet sen kunnian ja tulleet kosiin, siksi etteivät ole arvanneet kolmea arvoitusta!

Pampu. Se ei ole niinkään hullusti kuin luulisit, ystäväni! se se onkin oikein sukkela keino, jos tahdot tietää. Jokainen osaa kosioida, ja se on hyvin lysti ajaa kosissa ja pitää hyviä päiviä morsiamen kotona. Vaan se ei ole niinkään lysti olla rahtöörinä kaikille löyhkille, jotka ojentavat kätensä tavoittamaan ihaninta naista. Toinen olisi heille pannut jotki ehdot, mietintä-ajat ja muut toimitukset. Meidän ruhtinatar pani kolme arvoitusta. Ne voipi jokainen, kellä on älyä, selittää lämpimässä tuvassa istuen, mutta löyhkiltä ne katkasevat pään pois, eikö se ole sukkela keino, vain miten, Rimpi?

Rimpi. Minä arvelen, että moni voisi olla hyvä sulhanen ja oivallinen mies, mutta olla tottumaton sellaisiin kapineihin, kun teidän arvoitukset.

Pampu. Se se onkin, ystäväni, jota ruhtinatar meinaa. Sillä, näät sinä, hän arvelee, että se on parempi kun naiset antavat miehillensä sellaiset arvoitukset ennen häitä kuin perästä häiden.

Eikö se ole viisaasti tehty, ystäväni! Sillä, näät sinä, nyt he pääsevät yhdellä sivauksella koko asiasta. Mutta ne mies-raukat, jotka sellaiseen pulaan tarttuvat perästä häiden, ne ovat todellaki hukassa.

Rimpi, Teidän keralla puhella on ihan turha. Minun nähdäni, arvoitukset voisivat olla arvoituksina, mitä varten hänen tarvitsee juuri mestata ne onnettomat, jotka niitä eivät arvaa?

Pampu. Mitä varten, mitä varten? Sitä sinä et ymmärrä! Se on sen syvän viisauden tähden! Kyllä jokainen hölmö voisi tulla kosiin keisarin tytärtä, ja kun se ei menesty, palata yhtä kunniallisena kotiinsa. Kyllä se sinulle kävisi; mutta, näät sinä, maa-ilma ei ajattele niin. Joka niin suuria aikoo ja siinä ei menesty, joka tohtii kosioda keisarin tytärtä ja vähällä vaivalla voittaa suuren valta-kunnan, mutta siitä saapi pitkän nenän, ystäväni, tiedät sinä, että sellaiset ovat löyhkiä, ja että heille on parempi että järkiään lyödään kaula poikki, kun olla ikänsä löyhkänä.

Rimpi. Mutta mitä sinä luulet tästä viisaudesta seuraavan muuta, kun että se ihana ruhtinattaresi jääpi arvoituksineen istumaan?

Pampu. Se kauhea onnettomuus sitte! ilman miehettä, kas se on suuri vahinko, se!

Rimpi. Vaan keisari tulee.

Pampu. Suoria kyökkiin! minä noudan tänne sen ihanan.

Toinen kohta.

Karangur. Rantala.

Karangur. Uskollinen ystävä! sanokaa milloin tämä kiusaus minulta loppuu! Yhdeltä on tuskin pää poikki, kun toinen on jo siassa. Hirmuinen tytär, joka mulle teit sellasen ristin! voinko minä nyt peruuttaa valani, vain karkoittaa ne alituiset kosiat, tahi pakoittaa tyttäreni?

Rantala. Ken teidän majesteetille tässä voisi mitä neuvoa? minun koti-maassani, siellä ylhäällä pohjoisessa, kukaan ei tunne sellaisia valoja ja lakia. Eikä meidän naisilla ole niin kiviset sydämmet, etteivät ne miehiin suostuisi. Sillä ensiksi ne rakastavat hyvin miehiä ja toiseksi ne taipuvat niihin ilman arvoituksitta. Mutta hiis tälläisiä lakia ymmärtää, ja todella sanoen, niille nauraisi meidän variksetki.

Karangur. Oletteko te nähneet sen uuden löyhkän?

Rantala. Teidän majesteetin luvalla, se asuu tämän linnan kylkeisissä, missä ne muutki ulko-maan ruhtinat. Vaan se on erinomainen mies. Minua säälistää, minun sydämmeni halkeaa, kun ajattelen että niin nuoren, niin kauniin ruhtinan pitää niin pikaisesti kuolla meidän teurastus-pölkkyllä. Minä en ole elämässäni nähnyt niin sievää, niin hyvää miestä.

Karangur. Onneton laki, joka minun piti vanhoa, onkos uhrattu, niin että Jumalan armo antaisi hänelle voiman arvata?

Rantala. Siinä ei ole mitään säästetty. Kolme sataa härkää on uhrattu Bramalle, ja kolme sataa hevoista ja kolme sataa sikaa on annettu muille pyhille.

Karangur. Niin antakaa hänen tulla. Koetelkaa häntä peloittaa siitä hurjasta aikomuksesta. Sanokaa kaikki syyt mitä

ymmärrätte.

Rantala. Jos puheen voima mitään auttaa, niin siitä ei ole puutosta.

Vaan jos hän sittenki antaa leikata kaulansa niinkuin kirjava kukko!

Ah, minua peloittaa ne sen käärmeen arvoitukset.

Kolmas kohta.

Entiset. Purdovar.

Karangur. Nouse seisallesi, tule lähemmäksi, ajattelematon nuorukainen!

Hänen jalo muotonsa, hänen rohkea näkönsä ne viilevät minun sydäntäni.

Puhu onneton, ken sinä olet ja missä maassa sinä olet syntynyt?

Purdovar. Suuri hallitsija, sallikaa minun teiltä vielä se peittää.

Karangur. Kuin! Sinä rohkeat tuntematon tulla kosimaan meidän keisarillista tytärtä!

Purdovar. Minä olen kuninkaallista sukua ja ruhtinas, jos minun täytyy täällä kuolla, niin te sitä ennen saatte kuulla nimeni ja sukuni. Siihen asti sallikaa minun olla tuntematon.

Karangur. Millä rohkeudella hän puhelee. Ah! kuin minä häntä nyt surkuttelen. Vaan jos sinä selität arvoitukset ja olet jotai alhaista sukua.

Purdovar. Suuri keisari! Laki, joka minun tuomitsee, on tehty vaan ruhtinaita vasten. Jos siis voitan ja en ole kuninkaallista sukua, silloin langetkoon pääni ja kostakoon se minun petokseni,

ja ruumiini jääköön ruuaksi taivaan linnuille. Nyt olkaa siis siitä huoletta. Tässä kaupungissa on yksi joka minun tuntee.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.